

Mads P. Sørensen skriver om den politiske forbruger og det liberale samfund.

Mads P. Sørensen. Den politiske forbruger. Hans Reitzels Forlag. 2003.
136 sider. 198 kr.

af Jacob Orquin

Man skal have været ualmindelig isoleret, for ikke at have bemærket det fænomen der efterhånden har opnået fast plads i enhver snak om forbrug og marked. I *Den politiske forbruger* belyser Mads P. Sørensen fænomenet og forbrugeren, som de tager sig ud fra et idéhistorisk perspektiv.

Grundlæggende kan man sige, at den politiske forbruger gør op med den traditionelle adskillelse af marked og politik, som karakteriserer det liberale samfund. I den første tredjedel af bogen kortlægges begrebet og historien bag den politiske forbruger, og vi ser, at der alt efter perspektivet kan være tale om både et betydeligt og et beskedent fænomen.

De to perspektiver er henholdsvis markedsøkonomens og politologens, der hver især betragter det politiske forbrug som enten *forbrug* eller *politisk deltagelseskanal*. Selv lancerer Mads P. Sørensen et tredje perspektiv, nemlig forholdet mellem den politiske forbruger og det liberale samfund.

Dette belyses i andet kapitel, hvor den liberale grundtanke om adskillelsen af marked og politik forfølges helt tilbage til John Locke og Adam Smith. I tredje og sidste kapitel samles trådene, og vi ser, hvordan skellet mellem det økonomiske og det politiske bliver sat under pres af den politiske forbruger. Der perspektiveres afslutningsvis til den tyske sociolog Ulrich Beck, og det

påpeges, at hvor adskillelsen af marked og politik hører en forgangen epoke til, hvor manglende velstand var det altoverskyggende problem, kan den politiske forbruger forstås som en reaktion på bivirkningerne af vore dages velstands-produktion; risikosamfundet.

Den politiske forbruger er holdt i en let stil og tager sig ud som et alment oplysende projekt. F.eks. er afsnittet om liberalismens fædre ret basalt, og de færreste idéhistorikere vil formentlig finde noget nyt her. Også de mere sociologiske dele af bogen er letfordøjelige, og der er i det store hele tale om en ganske uprætentiøs bog.

Som idéhistoriker og/eller semiotiker savner man dog en uddybende forklaring af fænomenet den politiske forbruger. Der loves indledningsvist, at spørgsmålet om, hvorvidt den politiske forbruger rent faktisk findes, eller bare er et mediestunt, vil indtage en central plads igennem bogen. Dette løfte indfries imidlertid kun delvist, da det i praksis tages for givet, at der findes sådan noget som politiske forbrugere.

Statistikkerne taler selvfølgelig deres klare sprog, men besvarer aldrig det spørgsmål, om der rent faktisk er tale om politiske forbrugere eller bare politisk motiveret forbrug. Dette betyder, at man aldrig bliver rigtig klar over, om der er tale om den politiske forbruger forstået som *person*, *begreb* eller *adfærd*.

Når dette så er sagt, må det også med-gives, at *Den politiske forbruger* aldrig har været ment som mere end en alment tilgængelig indføring i emnet, hvilket den også lever op til.